

DE OUD-KATHOLIEK

Tijdschrift voor de Oud-Katholieke Kerk van Nederland

Elia en de kunst van het bij elkaar houden

5

Even helemaal weg, wie kent niet dat verlangen?

'Actief en bezig zijn lijkt uitgroeoid tot de grond van ons bestaan.'

Lucht in de liturgie

8

Een pleidooi voor meer open plekken.

'Onze oren en ons hoofd krijgen in de kerk de meeste voeding.'

Time-out in de kerk / Rustig en Kalm

12

Twee parochianen vertellen over hun vindplaats van rust.

'Het helpt om mijzelf voor te bereiden op de drukke routine in mijn leven van nu.'

Rots & Water-programma

14

Bewustwording van de ademhaling kan een vorm van bewust leven zijn.

'Drie voorbeelden die herkenbaar zijn voor veel mensen.'

Beleid in 24 uur!

16

Over piketpalen en kritische opmerkingen bij aandachtsvelden.

'Deze gedachte staat ook op gespannen voet met de zelfstandigheid van de parochies.'

En verder:

Van de redactie

Opademen 3

Column

De laatste adem zal de eerste zijn 4

Miss Garnet

Openbloeien in Venetië 10

Binnenkort

Werkweek en concerten 18

Tourkaravaan

Fietsenzegening 19

Even kijken bij

Eindhoven 20

En dan nog dit

Bisdomdag, Mozambique, boekentips 20

Service

Berichten, agenda en colofon 23

De Achterkant

Vaten 24

Redactioneel Opademen

Nog even en de vakantieperiode breekt weer aan. Voor mensen zonder kinderen is het al zo ver. Vakantie: tijd om uit te breken, alles achter ons te laten en tot rust te komen in een andere omgeving. Bijkomen. Tot jezelf komen. Uitblazen. Lucht scheppen. Termen waarmee we de behoefte omschrijven die we allemaal van tijd tot tijd hebben om uit te rusten van al onze drukte, om alle spanningen even van ons af te gooien, om op adem te komen. Veel van die uitdrukkingen hebben te maken met lucht, met adem. Lucht die we nodig hebben om te leven. Op adem komen kan meer inhouden dan alleen maar krachten opdoen om verder te kunnen gaan met wat we doen. De mens wordt een levend wezen doordat God hem de adem inblaast. Het woord Geest

betekent adem of wind. Jezus ademt over zijn discipelen: 'Ontvangt de Heilige Geest.' Met Pinksteren waait de Geest van God als een wind door het huis waarin de discipelen schuilen. Gods adem geeft inspiratie en kan iemand tot een ander mens maken, herscheppen. Op adem komen wordt opademen. In dit nummer komen we verschillende manieren tegen waarop mensen op adem komen en opademen. Johan Caenen toont vanuit zijn werk in de gesloten jeugdzorg aan hoe het onder controle brengen van de ademhaling ruimte voor bewust leven kan scheppen voor jongeren en hoe dat ook ons kan helpen bij de ontmoeting met God. Twee parochianen maken ons deelgenoot van hun manier om op adem te komen. Gabriëlle Hooimeijer schrijft

over haar ervaringen met mindfulness en Jo van Lemmen vertelt hoe zij op adem komt door te zingen in het kerkkoor. Helen Gaasbeek laat aan de hand van het verhaal van de profeet Elia zien hoe God tot ons kan komen in een zachte bries en hoe wij ons leven kunnen instellen op zijn adem. Louis Runhaar denkt na over de vraag hoe wij ruimte kunnen maken voor de geest in ons drukke leven en in onze drukke liturgie. Adrie Paasen bespreekt een boek waarin de hoofdpersoon vanuit een dor leven opademt door de onverwachte aanraking met het goddelijke. De redactie hoopt dat u op adem komt bij het lezen van dit nummer van ons blad.

De redactie

COLUMN

Frans Bossink

De laatste adem zal de eerste zijn

Sinds een maand kijkt ze vanuit de hemel op mij neer. Elke ochtend na het opstaan besef ik dat. Als het lijf nog stram is van de slaap, de geest nog verdwaasd in de roes, doe ik wat soepelheids oefeningen, en die sluit ik af met een soort zonnegroet. Eerst begroet ik mijzelf – want mijzelf moet ik ook vandaag weer te vriend zien te houden. Vervolgens reik ik uit naar boven en begroet ik de hemel die mijn leven overspant. En dan kijk ik haar in het gezicht en ze lacht naar mij. Ik weet dat het verbeelding is, maar het ontroert me en het tilt me op.

Een maand geleden is ze gestorven. Mijn lieve vriendin. En vandaag, de dag waarop ik schrijf, is ze jarig. Valt er iets te vieren? Jazeker, dat ze deel van mijn leven is geweest, en nog. ‘Als we hier nou gewoon samen zitten en we praten wat, weet je, dan is het toch goed, dan wil ik gewoon niks anders.’ Dat zei ze een keer toen ze al zo ziek was. Niks bijzonders, en tegelijk zo bijzonder. En bij één van de laatste keren: ‘Zul je een beetje lief voor jezelf zijn. Dat moet, hoor. Ik let op je.’ Ik moet van haar, want zij gelooft in mij. En ja, de zelfbegroeting ‘s morgens wordt nu van boven nog meer bevestigd. Het schijnt dat de eerste religie met voorouderverering samenhang. En sinds een maand snap ik dat nog beter. Laat hun geest mij beschermen, laat hun kracht mij bevleugelen. In mijn ochtendritueel weet ik me haar nabij. En vanavond zal ik haar met een borrel een plengoffer brengen.

Maar ik weet mijn gebruiken gekerstend. Van onze heiligen vieren we niet de verjaardag, maar de sterfdag. De dag waarop ze het eeuwige leven binnentraden, als het ware naar God toe geboren. Om vanuit dat licht ook ons leven te verlichten. Daarom ook is Pasen belangrijker dan Kerstmis. Hoezeer verlang ik naar Pinksteren. Blaas mij nieuw leven in met vriendschap van boven. Adem mij open.

Elia en de kunst van het bij elkaar houden

Levensadem als verbindende schakel

‘Even helemaal weg’, kun je overal weer lezen en horen. De reisbureaus besteden er veel tijd aan ons erop te wijzen dat we even helemaal weg kunnen straks in de zomer, of misschien wel nu meteen. Het is een heerlijke en aantrekkelijke gedachte. Gewoon zomaar alles laten vallen, opstaan en weggaan. Dat het ook erg onpraktisch en onrealistisch is, wordt er natuurlijk niet bij vermeld. Wie kan er immers zomaar weg zonder eerst nog het nodige te moeten regelen?

Regelen, bezig zijn, het is onderdeel van ons bestaan. Inmiddels vraag ik me soms af of het niet meer is dan dat. Actief en bezig zijn lijkt uitgegroeid tot de grond van ons bestaan. Wie actief is, bewijst dat hij of zij meedoet aan het leven. Wie actief en bezig is, telt mee. Daarom is het van belang de tekenen van het ouder worden te bestrijden met alle mogelijke middelen. Daarom is het van belang zoveel mogelijk positief nieuws over het eigen leven als bewijs te verspreiden via sociale media. Daarom is het van belang overal te vertellen dat je eigenlijk nergens aan toe komt en nergens tijd voor hebt. Daarom is het natuurlijk ook welhaast onmogelijk om zomaar helemaal weg te gaan.

Uitgerangeerd

Nu klinkt het voorgaande misschien wat zuur. Als het al zuur is, dan is het dat omdat ik zelf natuurlijk ook meedraai in die wereld en me daar soms wel wat over opwind. Ik doe ook mee aan de digitale wereld en beleef daar ook wel plezier aan, zolang het binnen de perken blijft. Meer van invloed is echter de ervaring dat je, als je even niet zoveel werk om handen hebt, het gevoel kunt krijgen dat

je volledig uitgerangeerd bent. Je bestaat, maar je kunt je bestaan niet meer beargumenteren met een overvolle agenda of flitsende digitale nieuwsberichten. Dan kan ook het verlangen opkomen om even helemaal weg te gaan, weg uit de wereld waarin de raderen draaien zonder jou mee te nemen. Dit zijn twee totaal verschillende uitgangspunten die kunnen leiden tot het idee ‘even helemaal weg’. De ene versie komt voort uit de drukte van het goed lopende leven; de andere versie uit de druk van het niet druk zijn. In beide gevallen schemert er echter iets radicaals door in het weggaan. Er zit iets van een vluchtelement in. ‘Helemaal’ weg

“ een breuk met het leven zoals het is

impliceert immers een breuk met het leven zoals het is. Al het bestaande blijft achter en verdwijnt uit beeld. De posities impliceren bovendien dat er twee soorten mensen zijn – die allebei om verschillende redenen even helemaal weg zouden willen – namelijk mensen met en mensen zonder succes. Een scherpe tweedeling. Is dat terecht?

Succesnummer

Elia is een van de grote profeten die we in het Oude Testament ontmoeten. Zijn verhaal is terug te vinden in de boeken 1 en 2 Koningen. Zijn komst is al net zo opvallend als zijn vertrek. In het

zeventiende hoofdstuk komt hij zonder grootse introductie uit de lucht vallen. Hij is er opeens en na enige optredens waar de vonken, soms letterlijk, vanaf vliegen, zal hij terugkeren naar de lucht waaruit hij gevallen leek.

Op het eerste gezicht is Elia een succesnummer. Hij gaat ervoor, zegt waar het op staat en het werkt. Als hij droogte voorspelt, wordt het droog. Als hij de weduwe van Sarefat voorspelt dat ze te eten zullen hebben, hebben ze te eten en als hij God smeekt de levensadem in haar zoon te laten terugkeren, leeft de zoon op. En ook zijn optreden voor groter publiek is succesvol. Tijdens het grote spektakel met de brandoffers vliegt zijn doorweekte altaar met alles erop en eraan in brand, terwijl de Baälpriesters het nakijken hebben.

Het verhaal presenteert Elia als een profeet vol zelfvertrouwen. Hij bezit dankzij God grote kracht. Zijn geloof is sterk en maakt sterk. Dit is iemand zoals die heden ten dage graag gezien wordt: aanzien, succes, actief en bezig. Toch gaat het ook Elia niet alleen maar voor de wind. Er is nog een andere kant aan zijn verhaal, waarin meteen ook een heel andere kant van deze profeet aan het licht komt. Dat is het gedeelte waarin hij moet vluchten om zijn leven te redden. Het is het gedeelte waarin het verhaal van Elia lijkt te gaan eindigen onder een struik in de woestijn. Het is het moment dat Elia het helemaal heeft gehad. Hij is uitgerangeerd en wil er even helemaal uit, letterlijk, want hij verlangt naar de dood. Voor hem is het genoeg geweest.

Confrontatie

Naast de sterke, vurige en succesvolle profeet zien we een teleurgestelde, angstige, misschien zelfs

Daniele da Volterra, De profeet Elia, ca.1555

depressieve man. Twee geheel verschillende beelden van een mens, maar toch eenzelfde mens. Het wijst de vraag over de tweedeling uit de inleiding terecht. Een scherpe tweedeling tussen mensen met en mensen zonder succes bestaat wel bij gelegenheden, maar hoeft niet definitief te zijn. Meer en minder succes komt in een enkel leven al voor. Daarvoor kunnen we ook naar de Baälpriesters uit het verhaal kijken. Zij stonden ongetwijfeld in hoog aanzien dankzij de paleiselijke voorkeur voor hun godheid. Alles liep lekker, totdat die wedstrijd met Elia werd aangekondigd. Ik heb zelf altijd met ze te doen. Op de middelbare school waar ik naartoe ging, bestond de traditie van kerst- en paasvieringen. Hierin werd niet het bijbehorende verhaal, maar een ander – meestal Bijbels – verhaal opgevoerd dat daartoe bewerkt en van liederen voorzien was door twee leraren. Het werd opgevoerd door leerlingen, waarbij iedereen die wilde mee kon doen. Er waren geen belemmeringen, geen grenzen die dicht zouden kunnen, geen vol-is-vol beleid. Soms had men daardoor beschikkingen over leuke groepen van leerlingen. Voor de paasviering ‘Gaan als Elia’ hadden vele vrouwelijke tweedeklassers zich aangemeld. Zij werden gebombardeerd tot Baälpriesteressen en dansten/schreeuwden zich de voeten/longen uit het lijf om het altaar in brand te krijgen. Ik was één van hen. Tot op de dag van vandaag ken ik tekst en bewegingen nog. Het was confronterend om te doen. Zeker ook omdat Elia zijn bespottingen riep, terwijl we dat uitvoerden. Alsof het nog niet vernederend genoeg was dat het niet lukte!

Bries

Op dit punt gaat het verhaal misschien alsnog wringen. De scheiding tussen mensen met en mensen zonder succes is met het verhaal van Elia

wel teruggebracht tot de hoopvolle gedachte dat deze scheiding in ieder mens te vinden is. Dat houdt je alert als alles voor de wind gaat en kan hoop geven als het tegenzit. Spannend wordt het echter weer wanneer geloof en gebed worden ingebracht. Toen alles vlekkeloos verliep, was Elia overtuigd van Gods aanwezigheid. Op het moment dat hij zijn leven niet meer zeker was, meende hij dat God

“ ik was een
baälpriesteres...

maar voor één ding goed was: het wegnemen van zijn leven. De Baälpriesters waren overtuigd van de kracht van hun godheid. Als hun godheid niet thuis geeft, terwijl Elia's altaar in vlammen opgaat, zakt de grond hen onder de voeten weg. Twee gebeden. Twee vurige verlangens. Tweemaal gebeurt er niet wat men wenst. Is het herkenbaar? Het is in ieder geval een belangrijk signaal. God laat zich niet in een hokje drukken. Dat blijkt ook wanneer Hij zich aan Elia laat kennen. God blijkt heel anders te zijn dan we ons misschien zouden indenken. Geen blikseminslag of vlamvend vuur. Dat is er allemaal wel, maar God is er niet in. Hij is in het suizen van een zachte bries. Hij is in iets wat je alle dagen kunt aantreffen. Een zachte bries. Lucht. Levensadem.

Levenslang

De levensadem is een verbindende schakel. De adem stroomt in goede en in kwade dagen. De adem stroomt wanneer je midden in de hectiek van het leven staat of beslist om even helemaal weg te gaan. De adem stroomt ook door wanneer je het gevoel hebt dat je uitgerangeerd bent, omdat je je bestaan door werkloosheid, ziekte, ouderdom of anderszins niet meer kunt beargumenteren met een overvolle agenda of flitsende digitale nieuwsberichten en je wel helemaal weg zou willen gaan. De adem stroomt levenslang door. Het is, zo lezen we in Genesis 2, de lucht die God zelf in onze longen heeft geblazen. Het is onze directe verbinding met het leven en met God.

Ik zie in dit alles een opdracht om het hele leven, levenslang, te leven vanuit deze adem. Het leven wordt daarmee een geheel. Er zijn goede momenten en kwade momenten, er is succes en tegenslag, maar al die aspecten horen bij het ene leven. De kunst is om alles bij elkaar te houden. Hierbij is de adem van belang. Wanneer het leven op het ritme van de levensadem is, als het op Gods ritme is, kan rust gevonden worden. Het is niet nodig om opeens alles neer te leggen en abrupt naar elders te vertrekken om de batterij op te laden. Wanneer het innerlijk op het ritme van de adem is afgestemd, als het op God is afgestemd, lukt het ook om zin te vinden, hoe klein ook, in de fasen van het leven waarin alles minder vanzelf spreekt. Natuurlijk lukt dat niet altijd, daar zijn we ook mensen voor, maar het kan een streven zijn vanuit het geloof dat God in ons leven verwacht en onverwacht nabij is.

*Helen Gaasbeek,
Pastoraal werker in de Vitusparochie te Hilversum
Onderzoeker aan het Oud-Katholiek Seminarie*

Lucht in de liturgie

De ruimte van de stilte

W aarschijnlijk ken je het wel: je bent bezig met een kruiswoordpuzzel, een cryptogram of een moeilijke sudoku. De eerste oplossingen zie je al snel, maar op een gegeven moment loop je vast. Wat kun je dan het beste doen? Inderdaad, de puzzel wegleggen en even wat anders gaan doen. Als je er een kwartier later opnieuw naar kijkt, zie je ineens weer een paar nieuwe mogelijkheden.

Een wonderlijke gewaarwording vind ik dat altijd. Kennelijk, en vreemd genoeg, gaat een belangrijk deel van creatieve processen buiten het bewuste, actieve denken om. Als mij zoiets overkomt, denk ik altijd aan de psalmregel: 'Hij geeft het zijn beminden in de slaap.' (Ps.127) In de afwisseling van denken en loslaten, in de wisselwerking van activiteit en passiviteit kan veel waardevols tot ons komen.

Hooi

Als beginnend pastor ervaar ik dit aan den lijve. Zeker op dagen waarop er veel bureauwerk te doen is. Het schrijven van een preek, het samenstellen van een liturgie, het voorbereiden van een beleidsstuk: het zijn stuk voor stuk creatieve processen die gebaat zijn bij een wisselwerking van nadenken en afstand nemen. Om fris te blijven moet ik geregeld achter mijn scherm vandaan komen en even wat anders gaan doen. Een wandeling, een gesprek, een huishoudelijke klus.

Creatieve processen verdragen zich maar moeilijk met een overvolle e-mailbox en tientallen regelzaken. Om nog maar te zwijgen van de sociale media. E-mails en regelzaken horen er natuurlijk bij, maar als je even niet oplet, nemen ze alle vrije

ruimte in beslag, terwijl die nu juist zo waardevol is voor vruchtbare arbeid. De vrije ruimte van het niet-doen is de woonplaats van de Geest, van waaruit hij kan gaan waaien. Het creëren en handhaven van die ruimte is een zaak van discipline, heb ik ontdekt. Ik vind het moeilijker om mijzelf te beperken dan om veel hooi op mijn vork te nemen.

Overprikkeld

Wat geldt voor de wisselwerking van werken en loslaten, geldt denk ik ook voor de wisselwerking van spreken en zwijgen in de kerk. Nu kun je zeker niet zeggen dat het in onze liturgie ontbreekt aan afwisseling. Zeker in vergelijking met een doorsnee protestantse eredienst bestaat de (oud-)katholieke liturgie uit veel diverse onderdelen. Alle zintuigen worden aangesproken en we staan, zitten, knielen en lopen. Toch blijft het gesproken/gezongen woord dominant. Als oud-katholieken hechten we veel belang aan de lezingen uit de Schriften en aan een degelijke verkondiging. We hebben een respectabele zangtraditie en zingen dan ook veel en graag. En ook voor onze weloverwogen en zorgvuldig geformuleerde gebeden nemen we uitgebreid de tijd.

Hoewel een groot deel van deze woorden gericht is aan de hemel, denk ik dat je gerust kunt zeggen dat onze oren en ons hoofd in de kerk de meeste voeding krijgen. Ik vraag me wel eens af of al die woorden nog wel in staat zijn om mensen mee te nemen in de beweging die de liturgie wil zijn. Ook vraag ik me wel eens af of we te midden van deze inhoudelijke veelheid onze concentratie niet kwijtraken. Hoewel de katholieke liturgie voor mij een grote vreugde is, moet ik toegeven dat mij dit geregeld overkomt. Dan gaan de bezinning op de Schrift en de beleving van de sacramenten helemaal kopje onder in acclamaties, verkondiging, gezangen en gebeden. Ik moet het meeste langs

mij af laten glijden om niet overprikkeld te raken. Zoveel is er om te verwerken.

Onzegbaar

Gelukkig kennen we ook stiltes in de liturgie. Bijvoorbeeld de stilte voor het persoonlijke gebed in de voorbede. Dan kun je bij ons in de kerk een speld horen vallen. Degene die de voorbede verzorgt, laat als het ware een open plek ontstaan, en stelt mensen daarmee in staat om naar de zachte stem van hun hart te luisteren en om die stem te richten tot God. Naar mijn beleving doortrekt dit weldadige woordloze moment het hele gebed met een bijzonder vuur. De spanningsvolle aandacht van dat moment geeft de voorbede een intensiteit die het anders niet zou bezitten. Ik noem dat mystiek. Misschien heeft het ermee te maken dat het meest wezenlijke van ons geloof en van onszelf onzegbaar is, slechts te 'om-schrijven' en niet te vatten in woorden of beelden.

Zou het niet goed zijn om wat meer van dit soort 'open plekken' te laten ontstaan in onze liturgie? Zeker in een tijd waarin via allerlei kanalen een veelheid aan prikkels tot ons komt, denk ik dat het goed is om zo nu en dan te kiezen voor de beperking, voor eenvoudiger en verstilde vieringen van de eucharistie. Vieringen waarin de woorden van het evangelie -voorzien van enkele woorden van uitleg- tot klinken kunnen komen in de ruimte van de stille overweging. Vieringen waarin de tekenen -voorzien van een eenvoudig gebed- hun eigen taal kunnen spreken. De liturgie is een creatief proces van transformatie en opnieuw tot verstaan komen. Zo'n proces heeft stilte nodig. Ook de vrije ruimte van het niet-spreken is de woonplaats van de Geest, van waaruit hij kan gaan waaien om zijn herschepende en vernieuwende werk te doen.

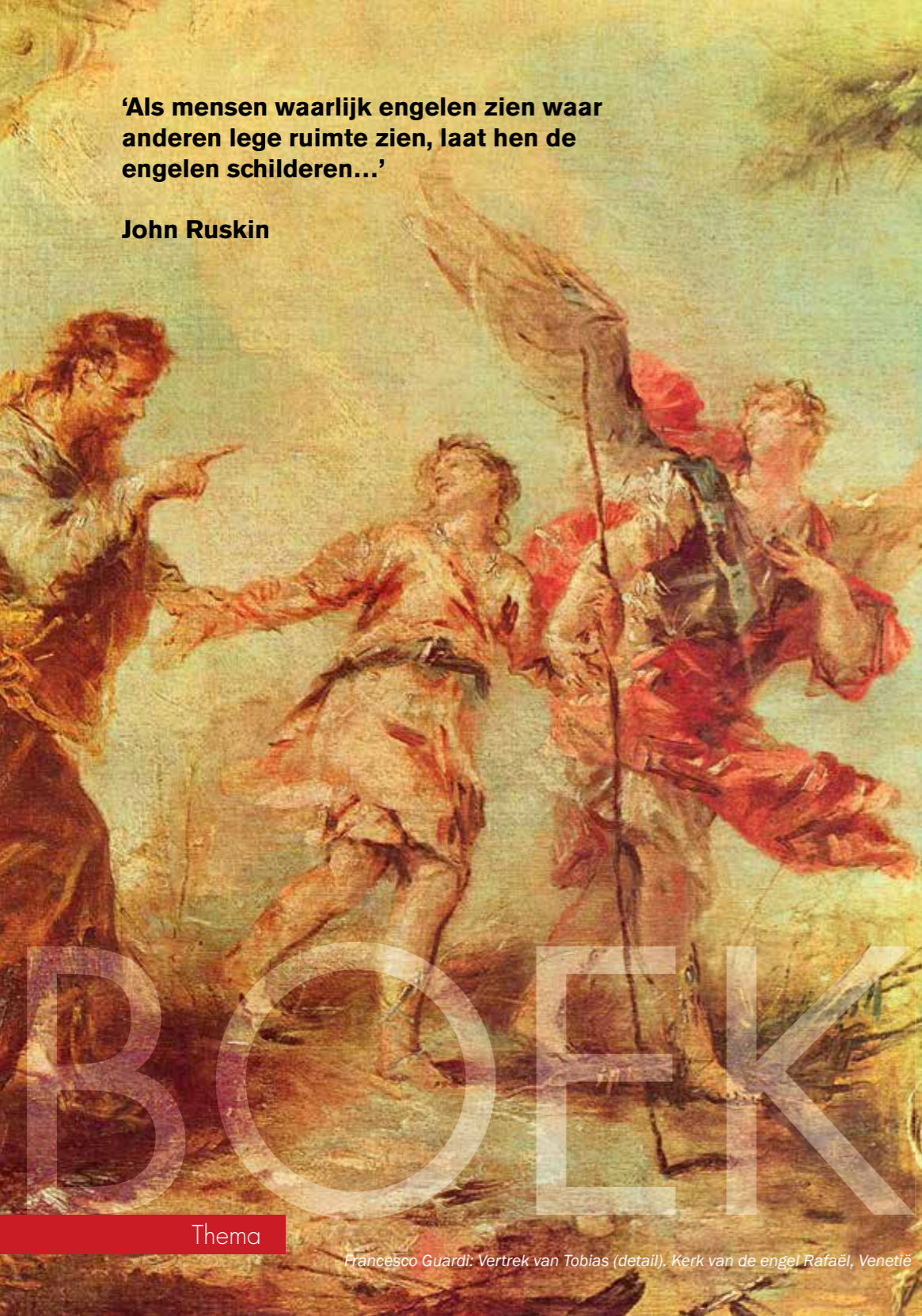
Louis Runhaar

Op de plaats waar ik op dit moment in stilte verblijf, heet de kapel 'Rozach', het Hebreeuwse woord voor 'geest' en 'adem'. Buiten de kapel staat een beeldje van twee dansende mensen. Wie goed kijkt, ziet dat er bepaalde lichaamsdelen ontbreken. Kunstenaar Lies Haveman zegt erover: 'Het weglaten van dingen voegt soms meer toe dan het weergeven van details.'

‘Als mensen waarlijk engelen zien waar anderen lege ruimte zien, laat hen de engelen schilderen...’

John Ruskin

Als mensen engelen zien... De openbaring van Miss Garnet

As Miss Julia Garnet – gepensioneerd lerares, sober levend, weinig avontuurlijk, afvallig christen, communist - uit de watertaxi stapt bij de kerk van San Rafele, wordt ze begroet door de welwillende blik van de engel die op de gevel van de kerk staat, tussen een jongen met een vis en een hond.

Het lijkt wel of er buiten haar om beslist is. Collega-vriendin Harriet, met wie ze haar flat deelde, is enkele dagen na de gezamenlijke pensioendatum overleden. In een staat van verdoving besluit Miss Garnet een half jaar naar het buitenland te gaan. ‘Waarheen?’ vraagt iemand en Miss Garnet zegt lukraak: ‘Venetië.’ En onder invloed van een vroege, geruststellende herinnering aan de engel Rafaël kiest ze voor een appartement bij de aan hem gewijde kerk. Met de blik van de engel begint voor Miss Garnet een avontuur van de ziel. Pijnlijke ervaringen met haar tirannieke, streng godsdienstige, hypocriete vader en met overmoedige leerlingen op een schoolreisje hebben haar kopschuw gemaakt. Ze heeft zich afgekeerd van alles wat naar religie zweemt en mensen op afstand gehouden. Nu bloeit haar dorre, droge ziel open. Ze ademt op in de heldere sfeer van Venetië, in haar contacten met mensen die ze – voor het eerst in haar leven – toelaat, maar bovenal door haar ontmoetingen met de engel Rafaël.

De engel met de glimlach

Rafaël, de engel met de glimlach, Rafaël, wiens naam betekent: God geneest, Rafaël, die over de

geesten van de mensen gaat. Ze komt hem steeds weer tegen, als beeld in een kapel, op schilderijen, bijvoorbeeld de serie van Guardi in de kerk van Rafaël tegenover haar appartement. Daar hoort ze de bijbehorende geschiedenis uit het apocriefe Bijbelboek Tobias, over de blinde Tobias, die zijn zoon en naamgenoot naar Medea stuurt om een oude schuld te innen. Behalve de hond van de jongen gaat er een gids en beschermer met hem mee. Dankzij de instructies van deze geleider over het gebruik van gal, lever en hart van de vis die Tobias gevangen heeft, bant Tobias de demon uit van de vrouw die voor hem bestemd is en geneest hij zijn vader van zijn blindheid. Aan het eind van het verhaal onthult de gids dat hij de engel Rafaël is. Julia raakt geboeid door deze vertelling, die parallellen vertoont met haar eigen ervaringen en gaat op zoek naar de betekenis en oorsprong ervan.

Het blijft niet bij beelden, afbeeldingen en verhalen. Drie keer vangt ze een verschijning van Rafaël op: transparant tegen het rode pannendak van zijn kerk; gewichtloos op het dak van zijn kapel, alsof hij met een gouden draadje verbonden is met de hemel; teder gebogen over de ineengedoken figuur van een meisje over wie Julia zich zorgen maakt – een kleine beweging, dan gaat de deur naar de ondoordringbare helderheid dicht, een deur die aan het sublieme einde van het verhaal voorgoed opengaat voor Julia.

Schatkamer

Miss Garnet’s engelen – het is een schatkamer waaruit je bij het herlezen steeds weer nieuwe kostbaarheden opduikt. Juweeltjes van beschrijvingen waarin de schoonheid van Venetië bijna tastbaar wordt, bijvoorbeeld als Miss Garnet op haar eerste wandeling door Venetië bij de Accademiaburg blijft staan: ‘Voor haar, als een enorme zeepbel gevormd uit de draaiende, duifkleurige mistflarden, doemde de kerk Santa Maria della Salute op... En o, dat licht.’ Steeds weer worden zo gedurende de vertelling beelden van Venetië geschetst, die herkenning

en heimwee oproepen bij wie er geweest is, en die – naar ik vermoed – verlangen wekken bij wie Venetië niet kent, maar de stad ziet door de ogen van Miss Garnet.

Schatten zijn ook de beschrijvingen van de kunstwerken die Miss Garnet ziet en het effect dat ze op haar hebben, bijvoorbeeld de serie schilderijen van Guardi over de geschiedenis van Tobias: de engel met de azuurblauwe vleugels, het kleine zwart met wit gespikkeld hondje, dat voor Tobias en de engel uitloopt, de jongeman geknield naast een jonge vrouw, gekleed in een gaasachtig gewaad, bij een mysterieus vuur en tenslotte weer de engel die bij zijn vertrek in de hemel hangt in een wolk van roze en blauw. ‘Julia Garnet voelde iets roestigs, iets hard diep van binnen verschuiven toen ze naar de levendige, dauwachtige schilderijen keek, naar de vreugde van het geheel en de onmiskenbare compassie in de blik van de engel.’

En hoe kostbaar zijn de vriendschappen met de mensen die Julia ontmoet: de ‘tweeling’ die de kapel van de pest restaureert, het Amerikaanse echtpaar, de Monsignore, bij wie Julia haar hart uitstort en die haar op zijn beurt het geheim van zijn leven toevertrouwt. En de geschiedenis van Tobias, die Julia opdiept en oppoetst.

Openbaring

Maar de grootste schat is de goddelijke openbaring, het mysterie van de engel, van wie Julia gaat beseffen dat hij er altijd geweest is, in haar leven, in de geschiedenis van de mensheid, dat hij haar geroepen heeft naar Venetië en dat hij haar geleidt: Rafaël, die haar geneest van haar angst, die haar dorre leven vernieuwt, die haar doet opbloeien en opademen en die haar niet loslaat, ook als ze zich bedrogen voelt door de man van wie ze was gaan houden en ze ziek van ellende in de mist door Venetië dwaalt.

Die openbaring van het goddelijke in ons leven – dat is wat ons het meest kan treffen in dit boek. Zoals Julia bijna aan het mysterie kan raken als ze

Aan de gevel van de kerk van de engel Rafaël, Venetië

de verschijningen van de engel ziet, zo raken wij via haar aan het wonder van de goddelijke liefde, die ons doet opademen. Deze momenten – ze herinneren ons aan momenten in ons eigen leven, vluchtig als de wind, momenten die je niet kunt organiseren of uitlokken, die je overvallen, ogenblikken waarin de aanwezigheid van God zich openbaart en je zijn stem hoort fluisteren: ‘Mijn kind.’

Adrie Paasen

Salley Vickers, *Miss Garnet’s engelen*, vertaling van: *Miss Garnet’s Angel*. In het Nederlands niet nieuw verkrijgbaar, wel tweedehands exemplaren te vinden op internet en aanwezig in veel bibliotheken.

Meer dan endorfine

Time-out in de kerk

Ik ben onlangs tot de ontdekking gekomen dat ik mij in een bijzondere situatie bevind. Ik had nooit gedacht dat ik mijzelf zou horen zeggen dat ik naar de kerk ga om te ontspannen en een beetje een 'time out' te hebben. Een paar van mijn vriendinnen zijn begonnen met mindfulness of yoga, maar zij klagen altijd dat ze thuis geen stilte kunnen vinden om de oefeningen te doen. Ze complimenteren mij vaak omdat ik er altijd zo kalm uit zie, ook al heb ik twee kleine kinderen, een baan, een huishouden en een man. Maar sinds de kinderen er zijn en ik weer ben gaan werken, is het zingen in het kerkkoor elke woensdagavond en op zondagmorgen waardevolle tijd voor mijzelf geworden. Eigenlijk is het zelfs het enige wat ik regelmatig doe voor mijzelf. Zingen wordt beschouwd als een goede manier om spanningen te verlichten. Het maakt endorfines in de hersenen vrij waardoor je je prettig gaat voelen en het zorgt voor meer zuurstof in je bloed, wat een betere bloedcirculatie en vermindering van stress tot gevolg heeft. Maar voor mij is dat niet alles. Zingen in een koor geeft veel plezier. Je bent samen met mensen die je normaal

gesproken nooit zou hebben ontmoet, omdat zij in een andere levensfase zijn dan jij. Meezingen in het koor is ook een manier om iets terug te geven aan een kerk die mij en mijn familie met open armen heeft verwelkomd toen wij daar binnenliepen. Thuis en op mijn werk (ik ben lerares op een middelbare school) is het altijd druk en lawaaiig. Dat geldt ook voor mijn vrije tijd als we uitgaan met kennissen die ook kleine kinderen hebben. In de kerk ben ik weg van al die drukte en die herrie. Het is fijn om tijdens de negentig minuten van de viering de zorg voor mijn kinderen tijdelijk achter mij te laten, omdat ik weet dat ze in de kinderkerk in goede handen zijn. Kerkgang is voor mij niet alleen maar een manier om dichterbij God te zijn en Hem te prijzen. Het is ook tijd waarin ik de voorbije week overdenk en vooruitkijk naar wat er gaat gebeuren in de week die voor de deur staat. Je zou kunnen zeggen dat naar de kerk gaan mij helpt om mijzelf voor te bereiden op de drukke routine in mijn leven van nu.

Jo van Lemmen

Rustig en kalm

Golven zijn niet de zee

Al jaren was er die onrust in mijn hoofd. Ik bleef maar malen over dingen uit verleden, heden en toekomst. Hoe alles anders hadden kunnen of moeten gaan, wat er die dag speelde, wat er nog allemaal mis zou kunnen gaan. Na vele omzwervingen ontdekte ik mindfulness. Een therapeut liet me, toen ik weer eens verstrikt raakte in een achtbaan van gedachten en de paniek toesloeg, een oefening doen, waarvan ik niet wist dat het mindfulness was: de bodyscan. Hij vroeg me op mijn ademhaling te letten, op de spanning in mijn benen. 'Neem het alleen waar, hang er geen oordeel aan. Hier zit je nu, je bent in paniek.' Eerst dacht ik nog: wat een vaag gedoe; ik had al zoveel meegemaakt in therapie. Maar na verloop van tijd werd ik rustiger. Hij zag dat en zei: 'Zo is het goed, rustig en kalm.' Later kreeg ik een cursus mindfulness aangeboden. Tien weken lang, eens per week. De cursus mindfulness is ontworpen door Jon Kabat-Zinn op basis van oosterse meditatietechnieken, vermengd met westerse psychologische inzichten. Mijn cursus werd gegeven door Frits Koster, die vijf jaar gemediteerd heeft

als boeddhistisch monnik in Thailand en Birma. De cursus bestond uit een theoretisch gedeelte en oefeningen. De eerste en meest basale oefening is de bodyscan, waarbij je stapje voor stapje je lichaam scant. Je begint in je grote linkerteen; er wordt je gevraagd je aandacht naar die teen te brengen. Is die gespannen, dan merk je dat op. Het gaat om het opmerken zonder er een oordeel aan te verbinden. Dus niet: ja, maar ik moet nu ontspannen, want mindfulness is mediteren en mijn geest moet leeg zijn. Nee, het is juist de kunst te accepteren dat er pijn, onrust, of wat dan ook is. Zo wordt ook de rest van je lichaam stapsgewijs gescand. En iedereen weet: op één of meerdere momenten word je afgeleid: buiten rijdt een bus of loopt er een groep kinderen schreeuwend voorbij. Dat zou irritatie kunnen opwekken, want misschien was je net zo lekker rustig. Maar dan hoor je weer de vertrouwde stem van de cursusleider, die mild en erkennend opmerkt wat er zojuist gebeurde. Niet negeren, alsof je helemaal in trance zou moeten zijn en je nergens meer aan zou kunnen storen, maar mild en erkennend opmerken wat er in en buiten je gebeurt. Er werd huiswerk opgegeven: theorie uit de cursusmap en oefeningen, waarvan de bodyscan er slechts één is. Inmiddels heb ik meerdere cursussen gevolgd. De onrust in mijn hoofd speelt mij zeker nog wel eens parten, maar gelukkig hoor ik dan die stem van de mindfulness die zegt: dit is onrust, dat is niet leuk, maar veroordeel het niet. Je hebt gedachten, maar je bent niet je gedachten. Golven komen voort uit de zee, maar ze zijn niet de zee. Gedachten komen uit jezelf; ze zijn misschien raar of beangstigend, maar ze zijn niet wie je bent; ze komen en gaan, net als golven. Zo is het goed, rustig en kalm.

Gabriëlle Hooimeijer

Ademhalen doet bewust leven (en bidden)

Ervaringen vanuit het Rots & Water-programma

Je staat op het punt om een belangrijke lezing te geven voor een groot gezelschap. Op het moment dat je de eerste zin moet uitspreken, komt er ... niets. De wereld staat even stil, je bent gestopt met ademhalen. Een brok zit in je keel. Je bent verward in een emotionele discussie en wil de ander overtuigen van je gelijk. Je voelt dat je ademhaling steeds hoger komt te liggen, en spreken steeds moeilijker wordt. De frustratie neemt toe, je vindt steeds moeilijker woorden. Na een drukke dag voel je je duizelig en gespannen, de hartkloppingen zijn verontrustend. De dokter stelt 's avonds vast dat het gaat om hyperventilatie. Door een te snelle en te diepe ademhaling is het zuurstofgehalte in het bloed te hoog en het koolzuurgehalte te laag geworden.

Drie voorbeelden die herkenbaar zijn voor veel mensen. Ademen zien we als iets vanzelfsprekends. Je hoeft er niet bij na te denken, het gebeurt vanzelf. We worden ons pas bewust van onze ademhaling op het ogenblik dat er iets mis mee gaat. Niet zelden worden mensen door de huisarts naar huis gestuurd met ademhalingsoefeningen.

Vijf jaar geleden vroeg mijn werkgever (een gesloten jeugdzorginstelling) of ik me wilde scholen in de Rots & Water-methodiek. Het is een psychofysieke training die zich richt op de ontwikkeling van sociale competenties, het voorkomen en aanpakken van pesten, weerbaarheid en seksueel geweld. Na drie intensieve trainingsdagen begreep ik eindelijk waarom bepaalde situaties zo moeilijk waren voor me. Bovenstaande voorbeelden komen dan ook vanuit mijn eigen leven.

Adrenaline

Een belangrijk uitgangspunt van de Rots & Water-training is dat je lichaam aangeeft hoe het met je gaat, ook psychisch! Een te snelle of te hoge ademhaling (in de borst) is vaak een gevolg van al dan niet onbewuste stress, angst of boosheid. Spannende situaties zorgen ervoor dat ons lichaam zich klaarmaakt om te vechten of te vluchten. In de psychologie wordt gesproken van *the fight-or-flight response*. Adrenaline wordt aangemaakt waardoor het hart sneller gaat kloppen en het lichaam in een staat van opperste paraatheid wordt gebracht. Dit kan nieuwe angst veroorzaken, zeker wanneer het

plotseling gebeurt, waardoor er weer extra stresshormonen worden aangemaakt. Een negatieve spiraal kan ontstaan. Mensen worden immers bang om nog eens in zo'n situatie verzeild te raken. De volgende spreekbeurt wordt dan extra spannend of wordt gewoonweg vermeden met alle gevolgen van dien.

Controle

Tijdens mijn trainingssessies probeer ik jongeren bewust te maken van lichamelijke processen, waaronder de ademhaling. Angst en agressie spelen een grote rol in het leven van jongeren in de gesloten jeugdzorg. Na een tijdje zijn ze in staat om in de training te spreken over hun ervaringen. Bijna in alle gevallen van angst en agressie blijkt hun ademhaling gedereguleerd te zijn. De ademhaling wordt dan niet meer aangestuurd vanuit het middenrif: de rompspieren worden immers aangespannen door de stress. We spreken dan van een te hoge borstademhaling. Dit leidt tot controleverlies met alle gevolgen van dien: vluchten, vechten en wanprestaties. De reacties hierop werken een negatief zelfbeeld in de hand.

vluchten, vechten en wanprestaties

Vervolgens wordt de jongeren geleerd om hun ademhaling onder controle te brengen. Hier bestaat een eenvoudige techniek voor, die door iedereen toe te passen is. Ga op je rug liggen en leg een boek met enig gewicht op je buik. Vervolgens probeer je zo 'laag' mogelijk adem te halen. Als dit lukt, zie je dat het boek op en neer beweegt met je ademhaling. Bij een te hoge ademhaling zie je dat het boek niet beweegt, maar dat je borstkas in beweging is. Als je dit onder de knie hebt, kun je je ademhaling ook staande checken door twee handen op je buik te leggen. Wanneer ze worden weggeduwd door je buik op het ogenblik dat je inademt, dan kun je er zeker van zijn dat je een lage ademhaling hebt.

Bewust

Een vraag die ik vaak van de jongeren krijg, is of volwassenen hun ademhaling dan wel onder controle hebben. Uiteraard moet ik die vraag negatief beantwoorden. Het aantal stressklachten neemt immers nog steeds toe in onze samenleving. Het lijkt erop dat we ons veel te weinig bewust zijn van wat de dingen (ervaringen, relaties, het werk,

verlangens ...) met ons doen. We staan daar veel te weinig bij stil. Ons lichaam reageert er echter wel op. Zoals ik reeds heb aangegeven is de ademhaling een prominente graadmeter van onze toestand. Als je vaststelt dat je ademhaling op hol slaat, kun je deze weer onder controle brengen. Belangrijker is echter dat je bij jezelf nagaat waarom dit gebeurt. Blijkbaar heb je iets over het hoofd gezien en hebben de situaties of gebeurtenissen een diepere indruk op je gemaakt dan je zou kunnen vermoeden. Op die manier wordt ademhalen 'bewust leven'.

Gebed

Bidden wordt wel eens vergeleken met op adem komen bij God. Ook in ons gebedsleven is het belangrijk om bewust te leven. Hoe vaak merken we niet dat het gebed verstoord wordt door innerlijke onrust? Probeer ook eens tijdens het gebed of tijdens de kerkdienst je ademhaling te checken! Misschien worden we ons dan bewust van wat we allemaal meenemen in het gebed of de kerkdienst. Laat dit vooral geen beletsel zijn! Staat er immers niet geschreven: 'Wees niet bang, want ik ben bij

je, vrees niet, want ik ben je God. Ik zal je sterken, ik zal je helpen, je steunen met mijn onoverwinnelijke rechterhand.' (Jesaja, 41:10)? Wie zich bewust is van zijn onrust en daadwerkelijk wil ademhalen, wordt door God met open armen ontvangen. Daar mogen we op vertrouwen.

Johan Caenen,

Advanced trainer in het Rots & Water-programma

Rots & Water is een psychofysieke training die de deelnemer leert zich enerzijds te verdedigen tegen verschillende vormen van geweld en anderzijds oog en gevoel te krijgen voor eigen grensoverschrijdend gedrag. Door allerlei activiteiten worden de deelnemers ervan bewustgemaakt dat zij steeds weer een keuze kunnen maken tussen een harde 'rotsopstelling' of een zachte 'wateropstelling' dan wel een mengeling daarvan. www.rotsenwater.nl

Beleid in 24 uur!

Vijf jaar verder denken

Vrijdag 24 april 2015. Zo'n 35 oud-katholieken ontmoeten elkaar op het terras van conferentiehotel Mennorode. Ze zijn er op uitnodiging van het presidium van de Synode en het Collegiaal Bestuur om te werken aan een beleidsplan. De voorbereidingsgroep heeft al veel voorwerk gedaan. Alle aanwezigen hebben er zin in en de energie komt je tegemoet. Het doel van de 24-uurs sessie is helder: een nieuw beleidsplan formuleren voor onze kerk voor de komende vijf jaar.

Een inspirerend woord van monseigneur Schoon, wat praktische aanwijzingen en we gaan in groepen uiteen. Het beleidsplan is in vijf aandachtsvelden (de roeping van de kerk, kerkopbouw, financiën, personeelsbeleid en vrijwilligers en bestuursstructuur) over de groepen verdeeld. De opdracht voor deze eerste avondsessie is om piketpaaltjes uit te zetten. Waar zit in ons aandachtsveld de spanning? We bepalen ook welke route we zaterdagochtend zullen nemen.

In de lift

We leren van Elsbeth Gruteke, de dagvoorzitter, een nieuwe term: *elevator pitch* en we krijgen de opdracht hier naartoe te werken. *Elevator pitch* betekent een wervende korte presentatie, alsof je met iemand in de lift staat en in die paar minuten iets aan hem of haar wilt verkopen. Een hulpmiddel om bondig en vooral uitdagend te formuleren wat je hebt bedacht. De groepen krijgen dus een paar minuten om hun voorstellen te 'verkoop'. Zaterdagmiddag zal blijken dat sommige groepen wel een gebouw met heel veel verdiepingen nodig

Twee tekenaars verbeelden wat er gezegd wordt.

hebben voor hun verkooppraatje. Na het avondgedenken en wat ontspanning in de bar is de eerste dag voorbij.

Concreet

Op zaterdagochtend worden onder forse tijdsdruk de aandachtsvelden in de groepen afgewerkt. Het geformuleerde beleid moet concreet zijn, maar mag weer geen werkplan worden. De uitkomsten worden meteen digitaal vastgelegd, zodat het presidium met het Collegiaal Bestuur ermee verder kan. Na de lunch horen we elkaars resultaten. De presentaties bevatten niet alleen voorstellen tot nieuw beleid. Eén groep stelt ook nadrukkelijk vragen over de huidige bestuurspraktijk, die bepaald kritisch zijn. Het maakt deze bijeenkomst spannend.

Vijfjarenplan

In groep één gaat het over de roeping en de opdracht van de kerk. Uitgangspunt is dat we samen komen om het heil van Christus te vieren. Maar moet dat altijd op dezelfde manier? Hoeveel ruimte is er om af te wijken van ons kerkboek? Ik noem het voorbeeld van de zondagsgebeden. We constateren dat die gebeden erg ontoegankelijk zijn. Maar als we onze eigen woorden kiezen, breken we met de eenheid van de kerk op dit punt. Wat gaat voor? Verliezen we de verbondenheid met de kerk of verliezen we wellicht het contact met mensen van nu die al die moeilijke woorden niet meer verstaan? Deze groep stelt in het beleidsplan dat een nieuwe serie zondagsgebeden prioriteit heeft. En alle voorgangers wordt gevraagd meer te experimenteren, in overleg met de bisschoppen.

We zijn een kerk waar mensen elkaar willen kennen, omdat we geloven door God gekend te zijn. Mensen die binnen komen, ervaren het soms als een warm bad. Maar de overzichtelijkheid heeft ook een negatieve kant. Soms vormen

we een klikje waarin het zicht naar de buitenwereld beperkt is. Dat moet beleidsmatig worden aangepakt.

De groep over kerkopbouw onderstreept het belang van goede communicatie en PR. Iedereen is het daarmee eens. Maar dan komt het voorstel iemand aan te stellen voor communicatie en PR. Er klinkt stevige kritiek. We zouden toch juist bezuinigen op het gebied van PR? En één functionaris kan toch niet alle problemen op dit vlak oplossen? Bij deze groep kwam ook de vraag naar doelgroepenbeleid. Moeten we iets doen voor ouderen of jongeren? Het antwoord is: nee! Dat is even schrikken. De uitleg maakt veel duidelijk. Een doelgroepenbeleid zou de suggestie kunnen wekken dat middelbare dames en heren de kern van de gemeenschap vormen en dat zij iets doen voor jongeren, voor ouderen, voor dertigers enzovoort. We zijn samen kerk, niet voor, maar met elkaar.

Geld...

Geld en gebouwenbeheer is de opdracht van de derde groep. Het is beleid over het hele land aanwezig te zijn als OKKN. Dat kost geld. Als we (kleine) parochies in stand willen houden, zullen we ze ook de financiële middelen moeten geven. Dat geld zou dan van de rijkere parochies moeten komen. Willen we zo voor elkaar verantwoordelijkheid dragen? De meest kritische vragen komen, u raadt het al, vanuit de parochies met bezit en ruime middelen. Deze gedachte staat ook op gespannen voet met de zelfstandigheid van de parochies. Het personeelsbeleid en de werving van vrijwilligers kwamen aan de orde in een volgende groep. We moeten zorg hebben voor de vele vrijwilligers. Niet overbelasten dus! Soms moeten we daarom ervoor kiezen iets niet te doen. De rol van de geestelijkheid is ingewikkeld. Een aanstelling heeft een zakelijke, maar ook een spirituele kant. Het spanningsveld werd scherp

verworden. De taakomvang zou moeten afhangen van de hoeveelheid werk en niet van de opbrengst van de Actie Kerkbalans. Maar dan moeten we ook zakelijk en transparant omgaan met de resultaten. Transparantie, geld, vertrouwen: een complexe mix!

Twee-eenheid?

De laatste groep boog zich over het bestuur en de organisatie en constateerde een ingewikkeld probleem. In contacten met bijvoorbeeld de overheid worden wij gezien als één kerk: de Oud-Katholieke Kerk van Nederland. Die OKKN wordt bestuurd door het Collegiaal Bestuur en kent een gezamenlijke Synode. Maar die kerk bestaat uit twee bisdommen: Utrecht en Haarlem met hun bisschoppen en eigen diocesane structuren. Vanuit de katholieke visie op de structuur van de kerk zijn beide bisdommen in principe twee 'zelfstandige' kerken, die bovendien door oppervlakte, geschiedenis, mentaliteit en vragen waarvoor ze gesteld worden nogal wat verschillen vertonen. Dat levert nog wel eens spanningen op. Is het niet beter om een aantal zaken per bisdom te regelen? Zaken van gezamenlijk belang (zoals de priesteropleiding, financiën, centrale ledenadministratie, oecumene, contacten naar buiten) blijven daarbij wel gemeenschappelijk. Wat dat voor gevolgen zou hebben voor bijvoorbeeld het Collegiaal Bestuur en de Synode moet nog nader worden onderzocht. Wat de Synode betreft is het ook een vraag of het budgetrecht – dat in de praktijk niet echt functioneert – moet worden gehandhaafd. Ingrijpende voorstellen, maar het gaat er dan ook om de kerk de komende jaren vooruit te helpen. Al met al: de eerste keuzes zijn gemaakt. Nu moet het Collegiaal Bestuur aan de slag om met een uitgewerkt plan naar de Synode te komen.

Joke Kolkman, pastoor van Arnhem

Werkweek Oud-Katholieke Spiritualiteit

Dit jaar is er opnieuw het aanbod ons tijdens enkele dagen van contemplatie te verdiepen in de oud-katholieke spiritualiteit. Het thema in 2015 is: 'Oud-katholiek zijn als levenskunst', met drie kernthema's: openheid, verbondenheid en participatie. De werkweek wordt begeleid door aartsbisschop dr. Joris Vercammen (Utrecht), dr. Michael Bangert (Basel) en door Peter Klein (Blumberg). Aartsbisschop Joris zal ons in het onderwerp meenemen door middel van enkele lezingen, waarna we ons er verder in zullen verdiepen met Bijbelstudie, begeleid door Michael Bangert, en door middel van meditatie onder begeleiding van Peter Klein.

Het dagschema is gebaseerd op de gebedstijden van de monniken. Er is voldoende tijd voor uitwisseling en gesprekken, en voor wandelingen in de omgeving die daartoe uitnodigt.

Tijd: van vrijdag 3 juli (12.15 uur) tot maandag 6 juli 2015 (ca. 13.00 uur)

Locatie: Benedictijner abdij van St. Willibrord in Doetinchem

Voertaal: Duits

Deelnemers: geestelijken en leken uit Zwitserland, Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Polen en de Tsjechische Republiek. Er kunnen maximaal 22 personen deelnemen, inclusief de begeleiders.

Kosten: € 190,00 plus reiskosten

Voor meer informatie: werkwoche-ak@web.de
Aanmelden kan tot 13 juni 2015 via: buro@okkn.nl of Bisschoppelijk Bureau, Koningin Wilhelminalaan 3, 3818 HN Amersfoort.

Net als bij de vorige bijeenkomsten is het de bedoeling dat de werkweek gekenmerkt wordt door ontmoetingen op voet van gelijkheid en wederzijds respect, en dat het geleerde in de praktijk van alle dag ervaren wordt.

Zaterdagmiddagconcerten

In de oud-katholieke kerk in Amsterdam worden in juni en juli vijf concerten gegeven tijdens de kerkopenstelling op de zaterdagmiddagen, van 16.00-17.00 uur. De toegang is gratis, achteraf wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd.

De kerk staat aan de Ruysdaelstraat 39, in Amsterdam-Zuid, tegenover café Loetje. Sinds de kerk in 2013 van binnen werd gerestaureerd, komt niet alleen het prachtige interieur afkomstig uit de zeventiende -en achttiende eeuwse schuilkerken er nog beter tot zijn recht, maar is ook de akoestiek verbeterd.

Op 6 juni 2015 zal het Vocaal Kwintet Zanzaretta, begeleid door een instrumentaal ensemble, optreden met een programma met madrigalen van Gesualdo da Venosa.

Op 13 juni 2015 verzorgt bariton Gertjan Arentsen, begeleid door Bart Klijnsmit (piano), een programma in Franse sfeer met onder meer liederen van Maurice Ravel en Reynaldo Hahn.

Op 20 juni 2015 komt pianist Carlos Guerrero Bullejos, samen met celliste Esther Garcia. Het duo zal muziek van Brahms en Granados en Franck ten gehore brengen.

Op 27 juni 2015: motetten van de Portugese componisten Cardoso, Diogo Dias Melgas en anderen door het Lassus Consort.

Op 4 juli 2015 zingt de sopraan Jitske Kuiper begeleid door Teun Lingeman liederen uit de barok. amsterdam.okkn.nl

Tourkaravaan naar Utrecht

De stad Utrecht bereidt zich voor op een groots wielerevenement, de Tour de France. Begin juli wordt de stad voor twee dagen overgenomen door Tour-isten, maar hoeveel dat er zullen zijn, weet de gemeente Utrecht niet.

Een jaar geleden werd nog gesproken over een miljoen bezoekers, maar dat aantal is nu heel erg naar beneden bijgesteld. Evengoed zal de stad vol zijn en op zaterdag 4 juli en zondag 5 juli (tijdrit en begin eerste etappe) zal een groot gebied van de binnenstad met hekken zijn afgezet. Met de auto kom je de stad niet in en ironisch genoeg met de fiets evenmin. Je mag alleen wandelen.

De kerken in de binnenstad hebben daarom een gezamenlijke dienst gepland op zaterdagavond 4 juli om 19.30 uur, als de stadspoorten even geopend zijn, waarin de gelovigen kunnen samenkomen en - wie weet - ook sommigen die tussen proloog en kroeg nog wat anders willen doen. Het wordt een dienst in de open lucht op het Nicolaaskerkhof (bij het Centraal Museum) of bij

regen in de Nicolaïkerk (of zoals men in Utrecht ook wel zegt: de Klaaskerk.) Medewerking wordt verleend door onder andere een brassband en de Buitenschoolse Koorschool Utrecht. Deze koorschool repeteert in onze Gertrudiskathedraal en is onder meer bekend van de viering van het 125-jarige bestaan van de kerkelijke Unie van Utrecht in de Dom in september jl. De kinderen verheugen zich er enorm op! Maar of ze werkelijk op tv komen, valt nog te bezien. Het thema van de oecumenische viering is 'De laatsten zullen de eersten zijn'. Hiermee geven de Utrechtse kerken een eigen kijk op winnen en verliezen.

Wie tijdens de Tourstart een plek van rust zoekt, kan in veel Utrechtse kerken terecht - de deuren staan open (maar de toiletten zitten op slot, we willen geen valse concurrentie met de cafés). Op zondagochtend zullen de oud-katholieke parochianen het ochtendgebed zeggen, maar omdat niemand de stad in kan, gaat de normale dienst niet door. Als in de middag rond 15.30 uur het

peloton de stad verlaten heeft en de hekken zijn verwijderd, is er een korte gezongen mis in de Gertrudis. Allen zijn welkom en zoals gebruikelijk is er na afloop wat te drinken.

Op 20 juni, twee weken voor *Le Grand Départ*, vindt de Kerkennacht plaats en het thema in Utrecht is dan *Tour van de Ziel*. Ook de Gertrudiskathedraal doet hieraan mee met een programma vol muziek en poëzie in de kerk vanaf 19.30 uur. Eerder die dag al zal ik samen met drie rooms-katholieke collega's op het Domein fietsers en hun fietsen mogen zegenen.

Bernd Waller,
pastoor parochie Utrecht

Het parcours van de proloog van de Tour kan al wandelend of fietsend verkend worden op zaterdag 27 juni. De tocht voert langs verschillende aan of vlakbij de route gelegen kerken. Meer info via de agenda op www.tourdefranceutrecht.com.

www.facebook.com/kerkenstadutrecht.okkn.nl

Even kijken bij... Eindhoven Eigenaardig – evenwaardig

Eindhoven, een parochie gekleurd door eigenaardigheden. Neem al het ontstaan. Zoals vele kerkgemeenschappen in deze stad vond onze parochie haar ontstaan in de schoot van de Philipsfabrieken: werknemers uit Holland zochten brood in Eindhoven. Het was op kerstdag 1944 dat de anglicaanse legerpredikant, Rev. C.H. Butler, voorging in de eerste dienst voor een tiental oud-katholieken in een mobiel veldhospitaal.

Die kleine groep van tien kende groei. In 1987 werd Eindhoven Statie, op 18 oktober 1998 parochie. De gemeenteleden kozen Maria Magdalena als schutsvrouw. We bevonden ons in de periode dat de discussie ging over de vrouw in het ambt. Eigenaardig, evenwaardig... Een pelgrimage langs negen kerkplekken volgde tot wij onze huidige plek bereikten. Immers kloosters verdwenen, kerken werden gesloten. Tussen 2002 en 2011 moesten wij vier keer verhuizen. De parochie is zeer uitgestrekt en heeft in het verre zuiden nog een klein broertje, Maastricht, onder haar hoede. We tellen 122 adressen van leden, gastleden en actieve vrienden (Maastricht niet meegerekend), waarvan veertig adressen tot de betrokkenen mogen gerekend worden. Typerend is dat deze betrokkenen zelden oud-katholieke papieren hebben. Hun wieg stond in de R.K., de PKN, de Anglicaanse kerk, de Katholiek Apostolische kerk, de O.K.K. en in 'niemandsland'. Deze diversiteit bepaalt natuurlijk het reilen en zeilen van het hele kerkelijk leven, evenals het internationaal karakter van de parochie en de spreiding over Brabant en Limburg. Mensen zijn afkomstig uit Engeland, Oostenrijk, de Filippijnen, Vlaanderen, Brabant, Holland. Eigenaardig evenwaardig.

Wanneer we vaststellen dat het in de parochie

langs hoogten en diepten loopt, zal dit niet nieuw zijn. Een voorbijganger merkte in 2003 op: je ziet toch, dit is een doodlopende zaak. Diezelfde voorbijganger, noem hem maar Simon van Cyrene, stak een handje toe bij de verhuizing naar de huidige kerkplek, en af en toe komt hij nog eens langs. Het is niet zo dat een ieder elke zondag kerkt. Op een maand echter komen gemiddeld veertig mensen over de vloer; sommigen vijf- of zesmaal, anderen éénmaal en met nog anderen loopt het contact via huisbezoek.

De parochie heeft drie dragende groepen: een beheercommissie, die instaat voor verhuur, onderhoud van gebouw, tuintje, parkeerterrein, kortom voor alle praktische facetten. Verder zijn er de liturgische werkgroep en het kerkbestuur. Naast de diensten op de eerste, tweede en derde en vijfde zondag van de maand (waarvan de tweede en vijfde Dienst van Schrift en Gebed) is er maandelijks mogelijkheid tot vorming en verdieping in de Bijbelgroep, de leesgroep en de oase-groep. En naar gelang het aantal geïnteresseerden is er de Kaleo, ontmoeting en kennismaking met kerk en parochie. Verder vindt een drietal keren in het jaar een lezing plaats, bedoeld voor een ruimer publiek. Jaarlijks rond 16 september, de jaardag van de kerkwijding, organiseert de parochie tentoonstellingen of concerten.

Om het gebouw rendabel te maken is er de huurmogelijkheid. Hiervan maakt het Strijps Kamerkoor gebruik, dat ook muzikale ondersteuning biedt met kerst en Pasen. Andere huurders zijn een fotoclub, hobbyclubs uit de wijk, een kerkgenootschap, de Zonnebloem, en sporadisch vindt wel eens een uitvaart plaats.

De betrokkenheid in de stad speelt zich af op

het vlak van oecumene, deelname aan de vredesfakkeltocht op kerstavond, ondersteuning van stichting Vluchtelingen in de Knel, interkerkelijke actie Present, contact World Peace Flame... telkens wordt gekeken naar kleine projecten die voor ons haalbaar zijn.

Het parochiaal leven wordt immers sterk bepaald door de woonplaats. Wij zijn geen stadsparochie, maar een parochie voor 'Eindhoven en omgeving'. Tweederde woont buiten Eindhoven, een derde woont her en der verspreid in Eindhoven, er is geen kern in de wijk rond ons kerkgebouw. Om maar eens een avond samen te komen of naar de kerkdienst te komen gaat het over 's lands wegen, 2, 5, 15, 30 km en meer.

Wetend dat we nog niet zijn waar onze dromen ons willen brengen, vinden we het verheugend dat gemiddeld 25 mensen elkaar ontmoeten bij de eucharistieviering, 17 bij Dienst van Schrift en Gebed en zij na de diensten genieten van hun kopje koffie. Bij een lezing zien we tien tot vijftien gezichten, afhankelijk van onderwerp, seizoen, etc., ... Bemoedigend is het te mogen beluisteren: het is hier gemoedelijk, er is aandacht, dit is 'een thuis'.

Dromen en dynamiek, deze zijn voelbaar, onder andere nu weer in de zoektocht naar herinrichting van de kerk, opdat die gemeenschap in ontmoeting met de Heer authentiek en intenser mag worden. En dat verdient inzet, want daar ligt de kern van ons samenkomen, zoals ons kerkgebouw het ook architectonisch verwoordt: je komt binnen in de hal die je eerst leidt naar een werkruimte en een ontmoetingsruimte en dan verder naar de kerkruimte. Eigenaardig, merkwaardig. En van waar je ook komt, ben je in de buurt... altijd welkom.

Piet Coemans en Feli Platzer

Parochie van de H. Maria Magdalena
Website: www.okk-ehv.nl

Het Ding van...
Elke parochie heeft wel iets opvallends in haar bezit. Wilt u weten wat Het Ding van Eindhoven? Kijk op www.okkn.nl.

Bisdomdag Utrecht Delen van het goede

Alle leden van het aartsbisdom zijn van harte uitgenodigd voor de bisdomdag op 6 juni aanstaande. Het belooft een feestelijke dag te worden. We gaan niet studeren, we gaan niet vergaderen, maar vieren dat we samen kerk zijn. We worden geïnspireerd en we gaan elkaar bemoedigen. Een kort overzicht van het programma:

- Ontvangst en opening
- Delen van het goede, mensen uit de parochie vertellen
- Toneelstuk 'Sta op en Ga'
- Lunch
- Inspiratie, gastspreker Jozef Wissink vertelt
- Workshops, voor elk wat wils
- Eucharistieviering

Kortom: een dag die je niet wilt missen!

De bisdomdag duurt van 10.00 tot 16.00 uur en wordt gehouden in de Ste Gertrudis en de Driehoek in Utrecht. De toegang is vrij en aan het einde van de dag wordt een collecte gehouden. Aanmelden kan via bisdomdag@okkn.nl of via het eigen parochiebestuur.

Als de nood het hoogst is... Regenval

In Mozambique zijn bisschop Mark van Koe-vering en zijn vrouw Helen al een aantal jaren druk bezig om de enorme groei van het bisdom Niassa te begeleiden. Sint Paulus Missie en Diaconaat steunt hen door dik en dun (oa vastenactie 2012). Enige tijd terug kwam door enorme regenval een deel van het gebied onder water te staan. Have en goed spoelden weg. Mensen raakten volledig berooid. Het bisdom Niassa heeft een aantal vrijwilligers bij elkaar geroepen om mee te helpen een nieuwe start te maken. Inmiddels is het water weg en kijk: daar trekken - aange-moedigd door kerk en Christus - weer andere groepen, de zogenaamde *Teams of Life*, erop uit. Ditmaal om de bewoners uit te leggen hoe ze zich beter kunnen voorbereiden op een volgende enorme regenval, hoe ze beter daarop kunnen inspelen met hun keuze voor gewas, bouwplek en bouw materiaal. Ook meehelpen? Een gift naar NL85INGB0000464575 t.n.v. St. Paulus Missie en Diaconaat o.v.v. Teams of life is welkom! stpaulus.okkn.nl

Het mooiste boek Tips

Boeken kunnen je diep raken. Ze kunnen je leven verrijken, je het gevoel geven dat je iets ontdekt hebt over de essentie van het leven. Soms treft een boek je zo, dat je het niet kunt laten het anderen aan te bevelen: dat boek moet je echt lezen. Omgekeerd zijn er ook veel mensen die graag tips horen over goede boeken, die recensies lezen en kijken naar programma's over boeken, bijvoorbeeld in DWDD, waarin boekhandelaars topboeken presenteren. In dit nummer staat een artikel over zo'n boek, waarvan wij hopen dat het bij lezers het verlangen oproept het te lezen. Dat bracht ons op het idee boekentips van lezers te vragen. Kent u zo'n boek, dat veel voor u betekent, omdat het een dieper inzicht geeft in het leven, de liefde, God? Wilt u ons dat dan laten weten en daarbij in een korte tekst (max 200 woorden) aangeven waarom u vindt dat iedereen het zou moeten lezen? Wij zijn benieuwd naar uw reacties.

Officiële berichten

De Aartsbisschop van Utrecht heeft:

- Met ingang van 1 april 2015 de heer F.N. van Brussel aangesteld als kerkmeester van de Statie Twente en Ommelanden toegewijd aan de H. Lebuïnus, voor de periode van vier jaren.

De bisschop van Haarlem heeft:

- Met ingang van 1 maart 2015 mevrouw M.H.J. Fakkeldij-Steenhuis herbenoemd als kerkmeester van de Statie van de H. Elia te Mijdrecht, voor een periode van vier jaren.
- Met ingang van 13 april 2015 de heer J. Brakenhoff eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H.H. Adelbertus en Engelmundus te IJmuiden.

De bisschop van Haarlem heeft:

- Met ingang van 1 april 2015 de heer J.J. Wijker herbenoemd als lid van het bestuur van de Stichting Old Catholic and Anglican Airport Ministry, voor een periode van twee jaren.

*Namens het Collegiaal Bestuur,
M. Konings-Roobol, secretaris*

Zomercursus

Het Oud-Katholiek Seminarie biedt in samenwerking met Utrecht Summer School een zomercursus van één week (5-10 juli) aan voor wie zich intensiever wil verdiepen in oud-katholieke theologie, geschiedenis, en spiritualiteit. De docenten van het seminarie geven het onderwijs, waaronder ook excursies vallen. Meer informatie via pastor Peter-Ben Smit, 06 1175 7851 / pbajsmit@gmail.com.

Agenda

6 juni, 10.00 uur, Utrecht
Bisdomdag

06 juni, Dopersduin in Schoorl
Jongerendag bisdom Haarlem
Thema: You're God's favourite!

13 juni
Pastorespartnersdag

14 juni, 10.00 uur, Utrecht
Zomerfeest aartsbisdom

14 - 19 juni
Internationale Oud-Katholieke
Bisschoppenconferentie
www.utrechter-union.org

19 - 21 juni, Wahlwiller
Ontmoetingsdagen OK Vrouwen
(okvib.okkn.nl)

3 - 6 juli, Willibrord Abdij Doetinchem
Werkweek oud-katholieke spiritualiteit

5 - 10 juli, Utrecht
Summerschool.

Bankrekeningnummer

De algemeen secretaris OKKN liet weten dat giften voor De Oud-Katholiek graag worden ontvangen op een nieuw rekeningnummer, namelijk rekening NLO6ABNA0214190129 t.n.v. Oud-Katholieke Kerk van Nederland te Amersfoort. Vanaf nu wordt ook dat nummer in de colofon vermeld.

Colofon

De Oud-Katholiek is een periodieke uitgave van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland, verschijnt zeven keer per jaar en wordt verspreid op alle oud-katholieke adressen in Nederland.

Redactie

Yvonne van Doesum, Robert Frede, Inge van Maaren, Adrie Paasen, Louis Runhaar, Wietse van der Velde, Emile Verhey.

Redactieadres

redactie@okkn.nl of:
Kamerlingh Onnesweg 167
1223 JE Hilversum

Vormgeving

Sync. Creatieve Producties, Hilversum

Productie

Nilsson, Goes
ISSN 0 167 3963

Redactiesluiting: 3 juni 2015

De volgende Oud-Katholiek verschijnt medio juli.

Abonnement

Bent u niet oud-katholiek maar wilt u deze uitgave wel graag ontvangen? Voor € 25,- per jaar zenden wij u het blad graag toe. Een briefje met volledige adresgegevens kan naar: registratie De Oud-Katholiek, Koningin Wilhelminalaan 3, 3818 HN Amersfoort. Of: info@okkn.nl
Giften welkom op: NLO6ABNA0214190129 t.n.v. Oud-Katholieke Kerk van Nederland te Amersfoort.

Verantwoording foto's (voor zover bekend):

p.1,4,14 D. van Maaren, p.9 L. Runhaar, p.11: Commons.wikimedia by Wms, p.12 J. Eilander, p.13 A. Paasen, p.16: Jilzz p.18: Dick Schoon, p.21: Piet Coemans en Renee Pumareja, p.22 Missie St.Paulus, p.24 I. van Maaren.

Een vat wordt gemaakt van klei,
maar de bruikbaarheid van het vat
wordt bepaald door de holte.
Een huis wordt voorzien
van ramen en deuren,
maar de bewoonbaarheid van het huis
wordt bepaald door de ruimte.

uit: Tao Te Ching XI

